

S. A. LOZOVSKI

KESKUSTELUJA ILJITŠIN KANSSA

Näin Leniniä monia kertoja. Muistellessani nyt niitä tapauksia, joiden johdosta käännyin Leninin puoleen, muodostuu seuraavanlainen yleisvaikutus: käännyin hänen puoleensa joka kerta, kun edessäni oli ratkaisematon kysymys, kun piti selviytyä vaikeasta tilanteesta, kun tarvittiin sitä erikoista ajatusten selvyyttä ja kaukonäköisyyttä, jonka Lenin omasi.

Nyt on vaikea muistaa kaikkia hänen kanssaan käytyjä keskusteluja. Vaikka Leninillä oli ylenmääräisesti työtä, löysi hän kuitenkin aikaa ei vain puhua muutamia minuutteja puhelimessa, vaan keskustella henkilökohtaisestikin, kun oli kysymyksessä jokin tärkeä asia.

Muistan kuin tämän päivän, miten kiinnostunut Lenin oli englantilaisen trade unionin¹ edustajiston matkasta Venäjälle. Minut oli määrätty Yleisvenäläisen Ammattiliittojen Keskusneuvoston edustajana ottamaan vastaan valtuuskunta.

Keskustelin Leninin kanssa ennen lähtöäni Pietariin heitä vastaan. Muistan että hän sanoi minulle:

— Trade unionilaisten pitää nähdä Venäjä sellaisena kuin se todella on. Nähkööt meidän kurjuutemme, köyhyytemme ja sen innoituksen, joka kaikesta huolimatta vallitsee työläisten keskuudessa.

Kun olin ottanut vastaan valtuuskunnan ja soitin ensivaikutelmistani Pietarista Moskovaan Leninille, hän kyseli minulta kauan siitä, mitä on miehiään kukin edustajista, miten he suhtautuvat hetken tapahtumiin, mikä heitä eniten ihmetyttää, miten he ilmaisevat suhteensa Neuvosto-Venäjään, onko heidän puheissaan „eurooppalaista” kohteliaisuutta vai onko se oikeaa vilpi-

¹ Englantilaisen trade unionin (työväen ammattiyhdistyksen) valtuuskunta, josta puhutaan S. A. Lozovskin muistelmissa, tuli Neuvosto-Venäjälle vuonna 1920.— *Toim.*

töntä tunnetta. Muistan, että kerroin kauan puhelimitse vaikutelmistani, jotka olin saanut englantilaisen edustajiston ensitapaamisesta, ja Lenin esitti yhä uusia kysymyksiä.

Lähdin valtuuskunnan mukana retkeilemään Volgalle ja sieltä palattuani keskustelin taas Leninin kanssa. Nyt hän kyseli minulta, minkä vaikutuksen vieraisiin olivat tehneet meidän kylämme, kaupunkimme, ja kaikesta näkyi, että kertomani painui ikuisesti hänen mieleensä.

Heinäkuun alussa 1920 jouduin käymään Leninin luona Kansainvälisen ammatti- ja tuotantoliittoneuvoston asioissa, jota me siihen aikaan aloimme perustaa Moskovassa. Tunnettua on, että Profintern (Punainen Ammattiyhdistysinternationale) oli perustamisensa alussa, heinäkuussa 1920 tuolla nimellä.

Julkilausuma, jonka piti tulla uuden keskuksen pohjaksi, saatiin laadittua suurella työllä. Sitä vastustivat Italian työnkonföderaation edustajat D'Aragona ja Bianki sekä Dugoni. He ehdottivat sellaisia asettamuksia, joita oli mahdotonta hyväksyä. Minun laatimani luonnoksen D'Aragona ja Bianki eväsivät jyrkästi. Heidän kirjoittamansa luonnoksen minä hylkäsin jyrkästi. Sen jälkeen Serrati ryhtyi laatimaan luonnosta, ja minä tein muutamia muutoksia eräiden pykälien sanamuotoon. Mutta korjauksista ja muutoksista huolimatta julkilausuma ei tyydyttänyt minua.

Heräsi kysymys, pitäisikö allekirjoittaa vai eikö sellainen riittämättömän selvästi laadittu julkilausuma. Kuten muissakin vaikeissa tilanteissa lähdin silläkin kertaa Vladimir Iljitšin luo. Toin hänelle ehdottamani tekstin, D'Aragonan tekstin ja Serratin kompromissiehdotuksen ja pyysin neuvoa.

— Kompromissiteksti ei ole erikoisen hyvä,— sanoi hän,— mutta loppujen lopuksi sen voi allekirjoittaa. Tärkeintä tällä kertaa ei ole tämä teksti, vaan se seikka, että te muodostatte järjestöä. Myöhemmin kirjoitatte paremman tekstin, mutta nyt on tärkeätä laskea perusta vaikkapa vallankumouksellisten ammattiliittojen kansainväliselle solulle. Ellette saa vietyä läpi selvempää sanamuotoa, allekirjoittakaa korjaamanne Serratin laatima luonnos.

Lenin tähdensi, että tärkeintä on muodostaa kansainvälinen keskustiteytymä, kaikki muu luonnistuu sittemmin. Seuraavat vuodet osoittivat Leninin olleen oikeassa.

Kansainvälisten asioiden yhteydessä jouduin tapaamaan Vladimir Iljitšiä ennen sitä, kun Yleisvenäläisen Ammattiliittojen Keskusneuvoston edustajisto matkusti ulkomaille elokuussa vuonna 1920. Kuten tunnettua Yleisvenäläinen Ammattiliittojen Keskusneuvosto oli päättänyt silloin tehdä saartoon läpimurron.

Edustajistomme matkusti Murmanskiin. Siellä se siirtyi neuvostohöyrylaiva „Subbotnikiin”, saapui Pohjois-Norjassa olevaan

pieneen Vardön kaupunkiin, sieltä edelleen Trondhjemiin, hankki kahdeksan päivän oleskeluluvan Kristiaaniaan ja sen jälkeen pääsi vihdoinkin Saksaan.

Ennen matkallelähtöä minulla oli melko pitkä keskustelu Leninin kanssa. Selostin hänelle saarron läpimurron suunnitelmia. Hän kuunteli tarkkaavasti kaiken ja sanoi:

— Matkustakaa, matkustakaa, sittenpäähän nähdään.

Palattuani Saksasta (minut karkotettiin sieltä) minulla oli taas pitkä keskustelu Vladimir Iljitšin kanssa. Häntä kiinnosti suuresti Saksan ammattiliittojen tila: olivatko ne todellakin niin lujia miltä ulkoapäin näyttivät, millainen oli meikäläisten voima ja millainen vastustajien voima, millainen mieliala oli Saksassa jne. Kun kerroin Vladimir Iljitšille, että ulkoasiain ministeri tohtori Simon oli kutsunut edustajistomme luokseen ja että minulla, Artjomilla ja Antselovitšilla oli ollut pitkä keskustelu Simonin kanssa, Iljitš sanoi kuin sivumennen:

— Haluavat pelotella liittolaisia venäläissuuntauksella.

Profinternin perustavan kongressin aikana pyysin Vladimir Iljitšiä keskustelemaan ranskalaisen syndikalistiryhmän kanssa. He olivat ensi kerran matkustaneet maansa rajojen ulkopuolelle ja jansivat melko huonosti meidän asioitamme.

Profinternin perustavan kongressin edustajisto oli muodostettu kuten tunnettua ehdottomista Profinternin kannattajista, ehdollisista kannattajista ja sen vastustajista. Lenin keskusteli kauan heidän kanssaan ja eräät anarkian kannalla olevat tunnusivat, ettei Venäjän vallankumous olisi voinutkaan käyttää muuta taktiikkaa venäläisten anarkistien suhteen.

Anarkismin kannalla olleet edustajat kertoivat silloin minulle, että keskustelu Leninin kanssa oli tehnyt heihin valtavan vaikutuksen. Eräs heistä sanoi minulle naiivisti:

— Jos meillä Ranskassa olisi tällaisia poliitikkoja (politiciens) kuin Lenin, suhtautuisimme heihin toisin kuin nyt.

Seuraavana vuonna Profinternin II kongressin aikana Vladimir Iljitš keskusteli taas ranskalaisen edustajiston kanssa, sitäpaitsi ennen sitä minä keskustelin melko kauan hänen kanssaan myönnetyksistä Unitaariselle työnkonfедераatiolle Profinternin ja Kominternin välisiä suhteita koskevassa kysymyksessä.

— Jos Profinternin ja Kominternin keskeisen edustajiston hävittäminen, sanoi hän, voi vaikka jossain määrin helpottaa kannattajiemme työtä Ranskassa, on se tietysti silloin tehtävä.

Säännöt muutettiin siinä mielessä, ja Unitaarinen työnkonfедераatio sai mahdollisuuden liittyä Profinterniin.

Sairautensakin aikana Leniniä kiinnostivat kansainväliset asiat. Kun joulukuussa 1922 oli päätetty lähettää Yleisvenäläisen Ammattiliittojen Keskusneuvoston edustajisto Kansainväliseen maailman rauhankongressiin Haagiin, vaati Lenin muodosta-

maan erikoisen valiokunnan, johon hänkin kuului. Tämän valiokunnan piti käsitellä edustajiston kanssa kaikki kysymykset, jotka koskivat pasifistista kongressia.

Vladimir Iljitš ei voinut sairautensa vuoksi tulla valiokunnan istuntoon ja ilmoitti kirjallisesti katsantokantansa siitä, miten on taisteltava sodan uhkaa vastaan. Tässä valiokunnalle¹ osoitetussa kirjeessään Lenin esitti hänelle ominaisella ajatuksen selvyydellä, miten on taisteltava sotaa ja sodan uhkaa vastaan. Lenin ei voinut sietää fraaseja. Mutta sodanvastaisten julkilausumien alalla kaikkien maiden reformistit taas olivat ja jäivät vertaansa vaille. Juuri sitä hän erikoisesti korosti kirjeessään. Hän kehotti edustajistoamme olemaan noita vallankumouksellisia korulauseita vastaan, hän vaati meitä ilmaisemaan päättävästi, millaisissa olosuhteissa lakko sotaa vastaan olisi mahdollinen, muodostamatta siinä asiassa mitään harhakuvitelmia.

Näistä muutamista esimerkeistä näkyy, että Lenin tuli aina avuksemme, olipa kysymyksessä mikä työ hyvänsä, kun jollekin meistä nousi eteen tärkeä taktillinen kysymys, ja tunnettua on, että hänellä oli harvinainen kyky ilmaista lyhyesti, suppeasti, liioitta sanoitta koko puolueen ja sen yksityisten jäsenten käyttäytymisen linja...

Vallankumouksen aikana jouduin kuulemaan usein Leninin puheita ammattiliittojen ja neuvostojen edustajakokouksissa sekä Kominternin kongresseissa. Iljitšillä oli erikoinen kyky osata vaikuttaa kuulijakuntaan.

Oliko Lenin kaunopuhuja? Jos tarkistettaisiin tätä kysymystä erityisesti kaunopuhetaiteen kannalta, parlamenttipuhujan laveiden kädenliikkeiden, pyöristettyjen lauseiden, tyylinkoreuden kannalta, niin voi sanoa, ettei Lenin ollut kaunopuhuja. Mutta jos heitetään syrjään tuo hienostuneisuuden, asianajajan mittapuu ja otetaan puheen sisältö ja sen kuulijakuntaan tekemä vaikutus, puhujan ja kuulijoiden välinen intiimiyhteys, niin Lenin oli suuri puhuja. Minulla oli aina sellainen tunne, että hän hypnotisoi kuulijat... Hän puhui hieman kumealla äänellä, joskus toisti useampaan kertaan saman lauseen kuin tahtoen kiilata sen kuulijoittensa mieleen. Hän puhui hyvin yksinkertaisesti, selvästi, ilman sivistyneistölle ominaisia koristuksia puheessaan, ilman loisteliaisuutta, ja siitä huolimatta kaikki kuuntelivat henkeään pidättäen.

Onko se selitettävä hänen nimensä vaikutuksella? Ei. Hänen puheessaan tuntui aina tavaton vakuuttavuus ja rautainen tahto. Hänestä säteili voimaa, hänen sanansa sattuivat jokaiseen kuulijaan, pakoittivat heidät keskittymään, kokoamaan ajatuksensa. Hän alisti kokousväen mahtavaan logiikkaansa ja

¹ Ks. V. I. Lenin, Teokset, 33. osa, ss. 409—413.—*Toim.*

tahtoonsa, sellainen valtava tahdonvoiman säteily lähti puhujakorokkeelta. Minä olin kuullut Leninin puhuvan satoja kertoja ja sittenkin alistuin tuohon omalaatuiseen hypnoosiin.

Erikoisen vaikutuksen Lenin teki Venäjän vallankumouksen vaarallisimpina hetkinä. Meidän tapahtumarikkaassa vallankumouksessamme oli usein hetkiä, jolloin tehtiin vaikeita ja äkkinäisiä käännöksiä, jolloin kaikki tuntui olevan hiuskarvan varassa. Ja kun kuuli sellaisina hetkinä (Brest-Litovskin rauha, tšekkiläis-eserrien suorittama Kasanin valtaus, Denikinin lähestyminen Tulaa, Kronstadtin kapina jne.) Vladimir Iljitšin puhuvan, sai täydellisen käsityksen tämän vallankumoustaistelijan ja -tribuunin voimasta ja mahdollista.

Kun muistelee Leniniä kaikissa niissä erilaisissa olosuhteissa, joissa hän joutui työskentelemään, kun palauttaa muistiin ensimmäisen vallankumouksen, sen häviön, otzovismin, likvidaattoruuden ja uuden nousun kaudet, sisäisen taistelun VSDTP:ssa, sodan, Zimmerwaldin, Kienthalin, Helmikuun vallankumouksen, heinäkuun päivät, Lokakuun vallankumouksen, Perustavan kokouksen hajoittamisen, Brestin rauhan, köyhälistökomiteat, elintarvikehankinnat, Leniniä vastaan tehdyn murhayrityksen, koko Etelä-Venäjän, Siperian, Arkangelin, Kaukasian menetykset, talonpoikaiskapinat, Kronstadtin, uuden talouspolitiikan, puolueen, ammattiliittojen, Neuvostojen edustajakokoukset, Kominternin ja Profinternin kongressit jne. jne.,—kun muistelee kaikkia näitä tapahtumia, joita olisi riittänyt sadoiksi rauhallisen kehityksen vuosiksi ja muistaa sen merkityksen, mikä Leninillä oli tämän myrskyisän murroskauden aikana — alkaa käsittää kuinka suuri oli se menetys, jonka kärsi venäläinen ja kansainvälinen proletariaatti menetettyään Leninin.

Suuret aikakaudet synnyttävät suuria ihmisiä, ja suuret ihmiset antavat erikoisen loiston sille aikakaudelle, joka heidät nostattaa. Lenin ilmaantui kahden maailman — kapitalismin ja kommunismin rajalla. Hän, joka oli syntynyt kapitalismin rauhanomaisen kehityksen kaudella, oli eräs vahvimmista vanhan hävittäjistä ja uuden luojista. Leninin suuruus näkyy siitä, että *leninismi ja kommunismi ovat yhtä ja samaa*. Eikö tässä ole kylliksi, että voidaan arvioida kuolemattoman vallankumousmiehen ja joukkojen nerokkaan johtajan historiallinen merkitys?

